

Witold Kazimierz Śmiech

w Biurze ŁTN: główny księgowy (1946-1958), z-ca dyrektora (1950-1958), p.o. dyrektora (11.06.1958 – 23.01.1959), dyrektor (1959-1962); poza tym w ŁTN: z-ca sekretarza generalnego (1963-1966), skarbnik (1966-1969), sekretarz generalny i wiceprezes (1969-1982) oraz prezes ŁTN (6.06.1982 – 18.04.1991)

Witold Kazimierz Śmiech urodził się 4.03.1917 we wsi Jutrzkowice k/Pabianic – zmarł 4.03.1991 w Łodzi¹. Był językoznawcą.

Jego rodzice, Antonina z domu Tabak i Waclaw (zm. w 1941), pracowali na 3-morgowym gospodarstwie rolnym i dodatkowo jako robotnicy w pabianickiej fabryce włókienniczej. Miał dwie siostry Irenę (po mężu Michalską, zm. w 1951) i Bertę (po mężu Gryzel), brata rodzzonego Czesława Śmiecha (kierowcę) oraz trzech braci przyrodnych: Czesława Śmiecha (wywiezionego w latach okupacji niemieckiej na roboty przymusowe do Niemiec, Waclawa Śmiecha (tkacza, w czasie okupacji niemieckiej wywiezionego ze swoją rodziną na roboty przymusowe do Niemiec) i Stanisława Micińskiego (górnika, który w 1922 wyemigrował do Francji i nie utrzymywał później kontaktów z rodziną).

Profesor ożenił się z Henryką (z domu Skibińską, 22.12.1945 r.), z którą miał jedną córkę Joannę Krystynę (ur. 10.09.1948 r.).

---

¹ Arch. UŁ, Akta osobowe, sygn. 13095 (prof. dr Witold Kazimierz Śmiech); tamże, [Egzamin magisterski W. Śmiecha na Wydziale Humanistycznym UŁ, nr dyplomu 125 [w teczce nie było pracy magisterskiej]]; tamże, [Obrona pracy kandydackiej na Wydz. Filologicznym UŁ], sygn. 223 [w teczce nie było tej pracy]; *Kto jest kim w Polsce: informator biograficzny*, edycja 1, red. L. Becela i inni, Warszawa 1984, s. 1328; tamże, edycja 2, Warszawa 1989, s. 980; J. Kita, S. Pytlas, *Profesorowie Uniwersytetu Łódzkiego w latach 1945-1994: pro memoria*, Łódź 1995, s. 207-210; ci sami, *W służbie nauki: profesorowie Uniwersytetu Łódzkiego w latach 1945-2004: pro memoria*, Łódź 2005, s. 392-395; J. Kuciński, *Łódzkie Towarzystwo Naukowe w latach 1936-1996*, Łódź 1996; cz. I, s. 7-8, 10, 44, 67-68, 74-75, 82-83, 124, 126-127, 136, 146, 150, 153-154, 156, 194 (fot. 7. W. Śmiech); cz. II, s. 211, 214, 216, 217-219 (biogram), 220, 250, 255, 263, 265-267, 274, 286, 290, 292; St. Liszewski, *Łódzkie Towarzystwo Naukowe* [w] *Słownik polskich towarzystw naukowych*, red. Leon Łoś, t. I: *Towarzystwa naukowe działające obecnie w Polsce*, wydanie nowe, red. Barbara Sordylowa, Barbara Krajewska-Tartakowska, Warszawa: PAN, 2004, s. 66, 70; J. Mikucki, S. Gala, *Kalendarium Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi w latach 1936-1946 i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w latach 1946-2005*, Łódź 2006, s. 39, 44, 46-47, 55-56, 58-59, 62-63, 65, 67; B. Ostromecka-Frączak, *Profesor Witold Śmiech* [w serii ŁTN] „Sylwetki Łódzkich Uczonych”, zes. 29, Łódź 1996 {zawartość: Stanisław Liszewski, [Przedmowa], s. 6; *Profesor Witold Śmiech: życiorys naukowy*, s. 7-13; *Bibliografia prac Profesora Witolda Śmiecha*, s. 15-17}; też, *Witold Śmiech: [nekrolog]*, *LTN: Spr 1982-1991*, Łódź 1993, s. 237-242; też, *Witold Śmiech: prezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w latach 1982-1991* [w] *Prezisi Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi 1936-1946 i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w latach 1946-2006*, red. K. Czyżewska, Łódź 2006, s. 55-62; *Witold Śmiech* [krótkie CV w] *LTN: Spr 1957-1962*, Łódź 1965, s. 88-89.

Uczył się w szkole powszechnej, najpierw w rodzinnej wsi, a następnie w Łodzi (po przeprowadzce całej rodziny w 1928). Później był przez trzy lata uczniem w Miejskim Seminarium Nauczycielskim im. Ewarysta Estkowskiego w Łodzi (1932–1936).

Na rok przed rozpoczęciem II wojny światowej zaczął studia polonistyczne w oddziale łódzkim Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie (1938 – 1.09.1939). Pracował wówczas jako kontroler w „Pomocy zimowej”.

Władze niemieckie wysłały Go do pracy przymusowej w głębi III Rzeszy w kopalni węgla brunatnego „Concordia” w Nachterstadt w Saksonii, w górach Harzu (sierpień 1940 – listopad 1941). Po półtorarocznym okresie został zwolniony z powodu złego stanu zdrowia. Wrócił do Łodzi, gdzie był księgowym (buchalterem) w fabrykach konfekcyjnych (ubrań) „Mezger” (marzec 1942 – styczeń 1945) i „Reduta” (styczeń – maj 1945), w fabryce włókienniczej „Kepler” (1.06.1945 – 15.03.1946) oraz w Centrali Handlowej Przemysłu Chemicznego (maj 1945 – grudzień 1948) i Biurze Sprzedaży Wyrobów Gumowych (15.03.1946 – 31.12.1949).

Po ukazaniu się dekretu o utworzeniu Uniwersytetu Łódzkiego (15.05.1945) ponownie studiował na polonistyce. Stopień magistra filozofii w zakresie filologii polskiej otrzymał na podstawie pracy: *Rozwój grup spółgłoskowych *sʹ, *zʹ *zʹʹ*, napisanej pod kierunkiem prof. dr Zdzisława Stiebera (28.10.1948). Następnie odbył staż naukowy w Czechosłowacji (wrzesień 1949).

Na III r. studiów, z inicjatywy swojego promotora został młodszym asystentem w Zakładzie Języka Polskiego (1.04.1946 – 31.07.1949). W tym samym Zakładzie awansował na starszego asystenta (1.09.1949 – 30.11.1953), adiunkta (1.12.1953 – 30.06.1957), zastępcę profesora (od 1956). Był pierwszym pracownikiem naukowym, który na UŁ uzyskał stopień kandydata nauk (odpowiednik dzisiejszego doktoratu) nauk humanistycznych w zakresie filologii polskiej na podstawie pracy: *Rozwój historyczny polskich grup spółgłoskowych *sʹ, *zʹ *zʹʹ*, napisanej pod kierunkiem prof. dr Zdzisława Stiebera (3.06.1955). Rada Wydziału Filologicznego UŁ uchwaliła nadanie Mu tytułu naukowego docenta (27.06.1957) i docenta etatowego UŁ (1.07.1957 – 31.03.1969). Na mocy uchwały Rady Państwa W. Śmiech otrzymał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych (14.03.1969), a następnie tytuł naukowy profesora zwyczajnego nauk humanistycznych (14.11.1974).

Na Wydziale Filologicznym UŁ pełnił funkcję opiekuna Studenckiego Koła Językoznawców UŁ (przełom lat 70. i 80. XX w.), kierownika Katedry Współczesnego Języka Polskiego (15.04.1973 – 30.09.1987), dyrektora Instytutu Filologii Polskiej (1973–1981) i kierownika Zakładu Współczesnego Języka Polskiego (1.10.1978 – 30.09.1981) oraz kuratora Instytutu Filologii Germańskiej (1.10.1979 – 30.09.1981).

Na tym samym Wydziale był prodziekanem (1960-1969) i dziekanem (1.09.1969 – 31.08.1972). Następnie został prorektorem UŁ ds. dydaktyczno-wychowawczych (1.10.1972 – 31.08.1975).

Ponadto pełnił funkcję opiekuna naukowego Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców.

Po przejściu na emeryturę prowadził seminarium magisterskie i wykład z morfologii współczesnego języka polskiego na Wydziale Filologicznym UŁ w wymiarze 1/3 etatu (1.10.1987 – 4.03.1991 r.).

Został wybrany na członka Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Rozwoju Kadry Naukowej.

Wypromował ok. 230 magistrów i 7 doktorów (m. in. M. Bargieł – 16.06.1967 i W. Tłokińskiego – 29.05.1970 oraz (w nawiasach podajemy daty otwarcia przewodu doktorskiego) Jerzego Majchrowskiego, Lucjana Muszyńskiego – 20.10.1972, Bożenę Ostromęcką-Frączak – 21.01.1972, Elżbietę Piotrowicz, Barbarę Stanecką-Tyralską – 26.02.1971), którzy pisali prace na temat językoznawstwa polonistycznego i sławistycznego. Ponadto opiekował się 1 habilitantem.

W badaniach naukowych zajmował się fonetyką historyczną i morfologią języka polskiego (głównie morfologią czasownika) oraz toponomastyką i historią języka polskiego.

Do 1997 opublikował 40 prac z zakresu językoznawstwa polonistycznego. Do najważniejszych Jego publikacji można zaliczyć następujące prace: *Derywacja prefiskalna czasowników polskich* (Łódź 1986); *Funkcje aspektów czasownikowych we współczesnym języku ogólnopolskim* (Łódź 1971); *Łódzkie Towarzystwo Naukowe [w] Słownik polskich towarzystw naukowych*, t. I, red. L. Łoś, Wrocław 1978, s. 60-63; *Historia nazw miejscowych z przyrostkiem *-ov na terenie dawnego powiatu sieradzkiego*, „Rozprawy Komisji Językowej [LTN]”, t. IV, 1956, s. 77-87; *O niektórych wskaźnikach intensywności akcji w języku polskim*, „Rozprawy Komisji Językowej [LTN]”, t. 33, 1987, s. 165-175; *O zaprzeczonych i nie zaprzeczonych formach rozkaźnika w języku polskim*, tamże, t. 33, 1987, s. 155-165; *Pięćdziesięciolecie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego*, „LTN: Spr” zeszyt specjalny, 1987, s. 19-27; *Przymiotnikowe nazwy terenowe Polski* (Łódź 1996); *Rozwój historyczny polskich grup spółgłoskowych *sʹ, *zʹ *žʹ* (Łódź 1953); *Stosunek nazw terenowych do wyrazów pospolitych*, „Geografia Nazewnicza” (Wrocław 1983, s. 37-51).

Był redaktorem *Słownika nazw terenowych Polski*. Ponadto redagował „Folia Linguistica” w ramach „Acta Universitatis Lodziensis” i *Katalog wydawnictw Łódzkiego Towarzystwa Naukowego 1945-1969* (Łódź 1971)¹.

---

¹ Por. A. Walczak-Niewiadomska, przy współudziale A. Niewiadomskiego, *Bibliografia wydawnictw Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi w latach 1936-1946 i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w latach 1946-2005*, Łódź: LTN, poz. 68, 345, 380, 382, 400, 464, 571, 576, 1091-

W PAN pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Językoznawstwa i członka Rady Oddziału w Łodzi.

Należał do Polskiego Towarzystwa Językoznawczego i Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego.

W ŁTN w ciągu 45 lat kolejno był głównym księgowym (1946–1958), skarbnikiem (1966–1969), trzecim zastępcą dyrektora Biura (1950–1958), p.o. dyrektora (11.06.1958 – 23.01.1959), dyrektorem Biura (1959–1962), zastępcą sekretarza generalnego (1963–1966), sekretarzem generalnym i wiceprezesem (1969–1982) oraz prezesem ŁTN (6.06.1982 – 18.04.1991). Był członkiem redakcji „Rozpraw Komisji Językowej”. Prezesami ŁTN przed nim było 4 profesorów: Marian Grotowski (12.05. – 30.06.1946), Tadeusz Kotarbiński (30.11.1946 – 19.02.1966), Jan Dylak (19.02.1966 – 7.06.1973) i Bernard Zabłocki (21.04.1974 – 6.06.1982).

Był członkiem Związku Zawodowego Pracowników Handlowych i Biurowych (1946 – 30.01.1950) oraz ZNP (od 1.02.1950). W latach 1955/1956 pełnił funkcję przewodniczącego Rady Zakładowej na UŁ. Należał do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (od 1956). Przez dwie kadencje był członkiem Egzekutywy Komitetu Uczelnianego przy UŁ¹.

Otrzymał nagrody resortowe, jedną III stopnia za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze (1965) i dwie II stopnia za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych (1968, 1972) oraz wielokrotnie nagrody rektora UŁ. Dwukrotnie był laureatem Nagrody m. Łodzi (20.04.1974 i 19.01.1990).

Został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (12.11.1966), Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (18.12.1974), Medalem 10-lecia Polski Ludowej (1955), Medalem 40 lat Pokoju i Pracy (1985), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1985), Medalem „UŁ w Służbie Społeczeństwa i Nauce” (1975), Medalem Zasłużonego Nauczyciela PRL (31.08.1977), Odznaką Honorową m. Łodzi (1965), Odznaką Honorową Województwa Łódzkiego, Odznaką 1000-lecia Państwa Polskiego (1966), Złotą Odznaką UŁ (1970), Złotą Odznaką ZNP i Złotym Krzyżem Zasługi (28.09.1959).

Zmarł 4.03.1991 w Łodzi. Został pochowany 8.03.1991 r. na Cmentarzu św. Franciszka przy ul. Rzgowskiej 158 w Łodzi².

Prof. zw. dr hab. Bożena Ostromęcka-Frączak w 1996, m. in., stwierdziła: *poważny dorobek naukowy Profesora, stworzenie przez Niego szkoły*

1096, 1098-1099, 1101-1102, 1105-1112, 1114-1115, 1117-1118, 1120, 1122, 1145, 1159-1160, 1167, 1194.

¹ R. Rosin, *Zawodowy ruch związkowy w Uniwersytecie Łódzkim w latach 1945-1970* [w] *60 lat Związku Nauczycielstwa Polskiego w Uniwersytecie Łódzkim*, red. J. Goździk, B. Liwowski, Łódź 2006, s. 22; B. i K. Baranowscy, *O Związku Nauczycielstwa Polskiego w UŁ w latach 1949-1956* [w] tamże, s. 35-36.

² Nekrologi i kondolencje w: „Dziennik Łódzki”, 6.03.1991, nr 55, s. 5; tamże, 7.03.1991, nr 56, s. 4.

badawczej w zakresie semantyki i struktury czasownika, pełna poświęcenia praca dydaktyczna, wykształcenie kilku pokoleń polonistów, dbałość o rozwój kadry naukowej zasługują na najwyższy podziw i szacunek. [...] Dał się dobrze poznać polskiemu środowisku naukowemu, stąd też pełnił najwyższe funkcje we władzach Polskiej Akademii Nauk, a przez ponad trzydzieści lat ofiarnie pracował w Łódzkim Towarzystwie Naukowym, kierując nim jako wiceprezes i prezes przez prawie dwadzieścia lat.

Dla nas, uczniów, a potem współpracowników był profesor Witold Śmiech wspaniałym nauczycielem o nieskazitelnym charakterze i nieposzlakowanej uczciwości, człowiekiem życzliwym i serdecznym, wolnym od pychy i zarozumiałości, wyrozumiałym Mistrzem-Przyjacielem. Zamaszysty krok, uchylony w pozdrowieniu kapelusz, mocny uścisk dłoni, ciepłe spojrzenie z nad okularów i uśmiech goszczący na twarzy Profesora pozostaną na zawsze w pamięci.”¹

---

¹ B. Ostromecka-Frańczak, *Profesor Witold Śmiech* [w serii ŁTN] „Sylwetki Łódzkich Uczonych”, zes. 29, Łódź 1996, s. 12.